

INHOUDSOPGAVE

Pagina 1

Eén Gezin één plan en de coördinatie van zorg

Pagina 2

Verwijsindex

Pagina 3

CJG Alphen van start

Pagina 4

Laatste ontwikkelingen

In maart 2007 werd door 15 gemeenten in Zuid-Holland Noord, de regionale zorginstellingen en de provincie Zuid-Holland het convenant Ketenaanpak jeugdbeleid, jeugdzorg en gezinsondersteuning ondertekend voor de periode 2007-2010. De afspraken gaan over de totstandkoming van Centra voor Jeugd en Gezin in elke gemeente, het invoeren van een regionale verwijsindex risicjongeren en de coördinatie van zorg. Deze doelen worden via drie trajecten gerealiseerd. Voor de organisatie van de uitvoering van het convenant is een projectorganisatie neergezet. De projectgroep Ketenaanpak zet de lijnen uit en coördineert de activiteiten rond de drie uitvoeringstrajecten, onder regie van een stuurgroep. De drie trajecten kennen elk een werkgroep bestaande uit gemeenten en instellingen.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de projectgroep Ketenaanpak jeugdbeleid-jeugdzorg Zuid-Holland Noord.

Redactie:

Bronja Nijk
Mieke Hogervorst
Voor meer informatie of vragen over de inhoud, kunt u mailen naar:
ketenaanpakjeugd@holland-rijnland.net

Tekst en ontwerp:

Muralto Tekstontwerp
Irene de Muralto
info@muralto.nl

ÉÉN GEZIN, ÉÉN PLAN EN DE COÖRDINATIE VAN ZORG

De methode *Eén gezin, één plan* wil een situatie creëren waarbij diverse hulpverleners een team vormen dat samen met het gezin de problemen te lijf gaat. Professionals en het gezin maar ook mensen uit het directe netwerk van een gezin kunnen een rol van betekenis vervullen.

De coördinatie van zorg is een van de drie trajecten van de ketenaanpak jeugdbeleid-jeugdzorg. Partners in Jeugdbeleid heeft de opdracht gekregen *Eén gezin, één plan* gestalte te geven en een model voor zorgcoördinatie te ontwikkelen. "Zorgcoördinatie is vooral van belang bij gezinnen waar veelal meerdere problemen tegelijk spelen," vertelt Karel Diephuis van Partners in Jeugdbeleid. "Denk hierbij aan alcohol- of drugsverslaving, schulden, huurachterstanden of gedragsproblemen bij één of meer gezinsleden. Door een goede zorgcoördinatie willen we bereiken dat kinderen in het gezin zich (weer) zonder belemmering of bedreiging kunnen ontwikkelen en tegelijkertijd dat het gezin zoveel mogelijk zelf weer de regie in handen kan nemen."

Team van hulpverleners

Door de zorg efficiënt te coördineren en een zorgcoördinator aan te stellen, kan zorg aan huis worden geleverd. Diephuis: "Met *Eén gezin, één plan* wordt een team van hulpverleners gevormd, dat gezamenlijk de zorg voor een gezin op zich neemt. Groot voordeel is dat gezinnen niet meer langs allerlei hulpinstanties hoeven met diverse zorgvragen. Aan de hand van een doelgericht stappenplan leveren de teamleden namelijk de juiste zorg op het juiste moment. Hierin worden de doelen en de termijn waarop deze moeten worden bereikt hel-

der omschreven. Voor het desbetreffende gezin kan een stappenplan heel geruststellend werken en ondertussen wordt de continuïteit van zorg gewaarborgd. Overigens is het geen wet van Meden en Perzen dat alléén officiële hulpinstanties ingeschakeld worden. Ik kan me heel goed voorstellen dat in het netwerk van het gezin familie, vrienden, burens of bekenden ook graag hun steentje kunnen en willen bijdragen."

Op de keukentafel

Hulpverleners die heel concreet iets voor gezinnen kunnen doen, verwerven gemakkelijker vertrouwen en gezag bij alle gezinsleden en bij andere hulpverleners. Dat is dan ook de basis van het werk als zorgcoördinator. "Tegelijkertijd is het uitermate belangrijk dat zorgcoördinatoren uitgaan van de eigen kracht van het gezin en zich richten op de versterking daarvan", vervolgt Karel. "De gezinsleden dragen bij aan het samenstellen van het gezinsplan, het gezinsplan ligt letterlijk bij hen thuis 'op de keukentafel'. Ouders en jongeren moeten ook waar dat kan zoveel mogelijk zaken zelf regelen met eventuele ondersteuning. Alleen wanneer het in het belang is van de gezinsleden zal hiervan worden afgeweken. Kortom: zelfregulering moet binnen de hele zorgcoördinatie gekoesterd worden!"

Model

Hulpverleners uit alle instellingen beproeven momenteel in de praktijk de nieuwe werkwijze. Tegelijkertijd werken managers, beleids- en stafmedewerkers van de instellingen en gemeenten aan een gezamenlijk model voor zorgcoördinatie. Dit model is nodig wanneer meerdere instellingen met één gezin werken en geeft antwoord op de volgende vragen:

- wie is wanneer verantwoordelijk voor de zorgcoördinatie?
- welke vormen van zorgcoördinatie zijn te onderscheiden?
- wat te doen als de noodzakelijke zorg niet van de grond komt?

Begin 2009 zijn zowel de werkwijze *Eén Gezin, één Plan* als het model voor zorgcoördinatie gereed. In de volgende nieuwsbrief leest u hier meer over.

Staan vlnr.:

Harry Hageman - Pangea Groep, Pieternel Smit - gemeente Lisse, Astrid Fattor - gemeente Teylingen, Josine Jansen - Kwadraad, Miriam van de Ven - Bureau Jeugdzorg, Agnes Stappers - Kwadraad, Sofie van der Linden - Pangea Groep, Bronja Nijk - PJ Partners

Zittend vlnr.:

Peter Jeehe - gemeente Katwijk, Hans Feijt - Valent AMW, Carolina van Zoolingen - GGD HM, Paulien Blom - GGD HM, Carolina Honig - Valent JGZ, Joost Genuit - GGD HM

VERWIJSINDEX RISICOJEUGD BRENGT SIGNALLEN SAMEN

Op 8 september werd de start gemarkeerd van de implementatie van het regionale signaleringssysteem Zuid-Holland Noord. Met de Verwijsindex risicojeugd (VIR) gaat de regio Zuid-Holland Noord kinderen en jongeren in kaart brengen waar zorgen over zijn. Hiermee wordt voldaan aan de verplichting van het ministerie van Jeugd en Gezin. Vanaf 2011 moeten alle gemeenten aan de slag om de jongeren waarover we ons als professionals zorgen maken, zo vroeg mogelijk te signaleren en effectieve zorg te bieden.

VIR IN HET KORT

Samenwerking is cruciaal in de hulpverlening aan kinderen en jongeren met (dreigende) problemen. In praktijk blijkt de informatie-uitwisseling vaak nog onvoldoende. Soms omdat de organisaties uit verschillende disciplines komen, soms omdat jongeren naar een andere gemeente verhuizen. Om de zorg van de hulpverlenende instanties nog beter op elkaar af te stemmen, moeten alle gemeenten in 2011 zijn aangesloten op de landelijke VIR. De VIR brengt risicomeldingen van hulpverleners bij elkaar zodat zij hun inspanningen op elkaar kunnen afstemmen.

De aanpak richt zich dus op vroegtijdige signalering en interventie. Vanuit deze samenwerking kunnen maatwerkoplossingen voor jeugdigen en het gezin worden geboden.

De invoering wordt begeleid door Pangea Groep, die ook in Midden-Holland met hetzelfde systeem de verwijsindex heeft geïmplementeerd onder de naam JeugdMATCH Midden Holland. "Wanneer meerdere instanties zich zorgen maken over een jeugdige en dit ook signaleren in de verwijsindex weten die instanties dat van elkaar", vertelt Sofie van der Linden projectleider bij Pangea Groep. "Het systeem slaat de brug tussen de betrokken instanties die zo snel met elkaar afspraken kunnen maken over de zorg die ze gezamenlijk willen inzetten. De interventie moet zo snel en gericht mogelijk plaatsvinden zodat de ontwikkeling van de jeugdige in positieve richting kan worden omgebogen."

Match

Het is een systeem waarin niet gekeken kan worden. Hulpverleners met zorg rond een jeugdige kunnen dit in het systeem signaleren, waarbij alleen naam- en adresgegevens vastgelegd worden. "De zorgen zelf komen niet in het systeem", vervolgt Sofie. "Als er meerdere partijen eenzelfde 'niet plus gevoel' hebben, ontstaat er een match en worden de betrokken partijen hierover door het systeem geïnformeerd. Via de mail ontvangen zij dan naam, telefoonnummer en het e-mailadres van hun collegae, zodat er contact kan worden opgenomen en zaken met elkaar worden afgestemd."

Samenwerking

Aan de regionale werkgroep Verwijsindex wordt deelgenomen door GGD, Bureau Jeugdzorg, Valent JGZ en Activite JGZ en vanuit het Algemeen

maatschappelijk werk door Kwadraad en Valent. Deze organisaties vormen samen de voorhoede; de overige instellingen die actief zijn rondom dienst/hulpverlening aan jongeren tussen 0-23 jaar zullen in 2011 benaderd worden hieraan mee te doen.

Medewerkers van bovengenoemde organisaties leggen de basis voor een aanpak waar andere instellingen straks op aanhaken. "Zo bespreekt de werkgroep wanneer een jongere wordt gesignaleerd" laat Sofie weten. "Het gaat hierbij om de juiste inschatting van jeugdigen die bedreigd worden in hun opvoed- en opgroeisituatie. Ook worden er afspraken gemaakt wie in het geval van een match de regie heeft om actie te ondernemen. Op deze manier wordt voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat wie wat gaat doen."

Samenhang

De invoering van dit systeem heeft natuurlijk ook rechtstreeks te maken met de ontwikkelingen in de regio rond de coördinatie van zorg. Eén gezin één plan en de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin. De projectleiding ziet het dan ook als een belangrijke taak om die samenhang in de gaten te houden waardoor straks één geïntegreerd eindproduct aan het veld aangeboden kan worden.

Meer informatie over de verwijsindex is te vinden op www.verwijsindex.nl

CJG ALPHEN A/D RIJN IS SUCCESVOL VAN START GEGAAN!

Sinds juli is het Centrum Jeugd en Gezin Alphen volledig operationeel en de samenwerking tussen de verschillende ketenpartners verloopt uitermate voorspoedig. "Sterker, we lopen gemakkelijk bij elkaar binnen en weten precies van elkaar waar we mee bezig zijn. We voeren regelmatig overleg waarbij ook cases besproken worden. Ik vind het ontzettend prettig op deze manier met elkaar samen te werken: er is direct contact en je kunt snel zaken op elkaar afstemmen. De losse eindjes worden hier ingevuld en dat werkt absoluut in het voordeel van de cliënten", laat pedagogisch medewerker Wanda van der Weide weten.

Waar de ene gemeente kiest voor een virtueel CJG, een fysieke plek in een brede school of buurthuis, werd in Alphen gekozen voor een vleugel in ziekenhuis Rijnland. Om met eigen ogen te aanschouwen hoe het hier nu reilt en zeilt, stapten we binnen in het kersverse CJG om met Wanda van der Weide en programmamanager Marion Goedhart van de gemeente Alphen a/d Rijn te praten over de huidige ontwikkelingen. Zo vroegen we ons allereerst af of een CJG in een ziekenhuis niet drempelverhogend is; niet iedereen heeft immers prettige associaties met een ziekenhuis. "Dat blijkt in praktijk enorm mee te vallen," aldus Marion. "Een ziekenhuis is niet gestigmatiseerd en de meeste mensen komen er wel eens. Sommigen vinden een CJG in een buurthuis prettig, voor anderen mag het allemaal wat minder zichtbaar zijn. Voor elke vorm is wel wat te zeggen; hier was de keus voor invoeging bij het ziekenhuis.

Alles onder één dak

In het CJG zijn momenteel ActiVite, Kwadraad, Bureau Jeugdzorg en de GGD HM gevestigd. In de nabije toekomst wordt onderzocht welke disciplines verder moeten en kunnen aansluiten. Zo valt bijvoorbeeld, te denken aan verloskundigen. "Dan zitten alle disciplines onder één dak," vervolgt Wanda. "De kracht van het CJG is dat iedereen zijn eigen functie heeft, maar dat dit niet direct zichtbaar is aan de buitenkant. Dat werkt voor ouders en jongeren heel laagdrempelig. Alle kindjes tot vier jaar komen hier sowieso bij het consultatiebureau en je merkt dat ouders met bepaalde opvoedvragen deze sneller stellen als zij hier al binnen zijn." Volgens Wanda heeft de invulling van het CJG echt gestalte gekregen. "Of het nu kleine vragen of grote problemen zijn, de mensen gaan hier altijd met iets weg. Laatst kwam een vrouw

op het inloopspreekuur die tips wilde voor de pijn bij het doorkomen van haar baby's kiezen. Het kindje sliep slecht en ook de moeder was erg moe door al het slaapttekort en wilde hier even ontladen. Dit is weliswaar een klein probleem, maar soms willen mensen gewoon hun verhaal kwijt om er daarna weer tegenaan te kunnen." Anders is het wanneer cliënten op meerdere fronten hulp behoeven, maar niet goed weten waar zij moeten starten. Het CJG is dan een goed begin om de lijntjes uit te zetten. En dat gebeurt ook in omgekeerde volgorde." Zo werden we onlangs gebeld door een medisch maatschappelijk werker die haar zorgen uitte over een patiënt die uit het ziekenhuis ontslagen werd", vervolgt Wanda. "Het betrof een moeder met een pasgeboren baby die op diverse gebieden wat hulp kon gebruiken voor zowel haarzelf als haar kind. Binnen het CJG hebben we geïnventariseerd welke functies ingeschakeld konden worden om ervoor te zorgen dat moeder en kind de juiste zorg zouden krijgen. Dankzij het CJG kon de moeder op één adres direct terecht voor hulp."

Multidisciplinair team

Wanda is erg te spreken over de werkwijze binnen CJG Alphen. "De diverse functies werkten al veel samen, maar dat is nu nóg intensiever geworden. Je loopt heel gemakkelijk bij de andere disciplines binnen en hoort zo direct wat er gaande is. We functioneren hier echt als een multidisciplinair team, waarbij we van elkaar kunnen leren en hulp goed en snel kunnen afstemmen op de behoefte."

"Het fysieke gedeelte staat en nu gaan we kijken welke inhoudelijke verbeterpunten er nodig zijn", eindigt Marion. "Hiervoor wordt binnenkort een teamdag georganiseerd voor alle medewerkers. Ik vind het erg leuk dat CJG Alphen nu staat en dat we vanuit de praktijk kunnen zien hoe het zich verder ontwikkelt. Een CJG is toch een soort concept waar iedereen een eigen beeld bij heeft. Door het gewoon te doen, krijgt het beeld ook daadwerkelijk vorm."

Het eerste CJG is dus een feit en binnenkort starten de plannen voor een tweede fysiek centrum in Alphen. Deze wordt naar verwachting in Kerk en Zanen gerealiseerd, aangezien hier veel gezinnen met jonge kinderen wonen. We houden u op de hoogte.

"Cliënten hoeven niet meer op verschillende locaties te 'shoppen'. Dat maakt het CJG erg laagdrempelig."

Op regionaal en lokaal niveau:

HET CJG IN BREDER PERSPECTIEF

Marion Goedhart van de gemeente Alphen a/d Rijn is als programmamanager nauw betrokken bij het ontwikkelproces van alle CJG's van de gemeenten in de regio. Marion zit zowel de regionale als de lokale werkgroepen voor en vertelt over de huidige stand van zaken.

"Vanuit de regionale werkgroep CJG onderzoeken we momenteel de mogelijkheden om tot een virtueel CJG te komen waarvan we denken dat vooral jongeren vanaf twaalf jaar en ouder gebruik zullen maken", aldus Marion. "Jongeren zijn opgegroeid met computers en internet, en we kunnen ons voorstellen dat zij het makkelijk en prettiger vinden een virtueel CJG te bezoeken dan een fysieke locatie. Daarnaast kijken we of er een basispakket ontwikkeld kan worden voor opvoedingsondersteuning, dat als leidraad kan dienen voor alle hulpverleners in de regio. Verder hebben we de initiatieven in andere gemeenten voor de tweede keer beschreven om te zien in welke fase van het proces zij zitten en waar zij tegenaan lopen zodat we kunnen leren van elkaars ervaringen."

Over de werkgroepen

In de lokale en regionale werkgroepen hebben zowel mensen van de werkvloer als het management uit de betrokken instellingen en een aantal gemeenten zitting: Alphen a/d Rijn, Noordwijk, Leiderdorp, Nieuwkoop en Voorschoten. "In het hele proces rond het convenant ketenaanpak wordt op alle niveaus meegedacht", vervolgt Marion. "We hebben ervoor gekozen drie trajecten regionaal op te pakken zodat we ouders en jongeren straks een compleet zorgpakket kunnen bieden, op lokaal en regionaal niveau. Instellingen werken bovenlokaal en zorg beperkt zich niet alleen tot de eigen gemeente. Goede regionale samenhang tussen de zorgcoördinatie, verwijzindex en het CJG is dan ook noodzakelijk. Gelukkig ontbreekt het de regio Zuid-Holland Noord absoluut niet aan de wil tot samenwerking. Integendeel, de neuzen staan dezelfde richting op en iedereen zet zich met enorm veel enthousiasme in voor het project Ketenaanpak."

MINICONFERENTIE ONTWIKKELINGEN KETENAANPAK

Op 13 november vond in het Leids Volkshuis een miniconferentie plaats waar de laatste ontwikkelingen van de Ketenaanpak Jeugd werden gepresenteerd aan wethouders, ambtenaren en betrokken instellingen. Na een hartelijk welkom van Gerda van den Berg, wethouder Leiden en voorzitter van de stuurgroep ketenaanpak, passeerden diverse programmaonderdelen de revue die op muzikale wijze door Gerda Visser en Marion Goedhart werden ingeleid.

Mieke Hogervorst, programmamanager sociaal beleid HR, beet het spits af met de stand van zaken ketenaanpak en dat wat er het komend jaar op het programma staat. Marjanne Bontje, regionaal coördinator van RAAK (Regionaal Actieplan Aanpak Kindermishandeling) gaf op boeiende wijze inzicht in de regionale aanpak om kindermishandeling terug te dringen en presenteerde de cijfers voor de regio Zuid-Holland Noord. Wethouder van Alphen a/d Rijn, Michel du Chatinier, blikte terug op de bestuurlijke voorbereiding van het CJG in zijn gemeente, dat in juli is geopend. Vervolgens vertelde Willemien Agterof van Kwadraad hoe het CJG in praktijk werkt en welke punten verbeterd kunnen worden. De ervaringen in Alphen kunnen een voorbeeld zijn voor de aanwezige gemeenten. Ook het traject 'Eén gezin één plan' kwam uitgebreid aan bod. Karel Diephuis en Quirien van der Zijden van 'Partners in Jeugdbeleid' gingen nader in op de regionale werkwijze om gezinnen met meerdere problemen te helpen en hen weer de regie over het dagelijks leven terug te geven. Tevens wierpen zij een blik op het in ontwikkeling zijnde model voor zorgcoördinatie.

"Over anderhalf jaar beleggen we géén nieuwe miniconferentie," liet wethouder van den Berg in haar slotwoord weten. "Dan moeten alle plannen die we hebben besproken gewoon werken. Dat is de opdracht die ik hier wil neerleggen. De kinderen en gezinnen waarvoor we al deze plannen hebben gemaakt, moeten er dan namelijk echt iets van merken!"

De presentaties zijn te downloaden op: www.hollandrijnland.net

Wethouder Michel du Chatinier blikte terug op de bestuurlijke voorbereidingen van het CJG in Alphen a/d Rijn

Het convenant ketenaanpak jeugdbeleid, jeugdzorg en gezinsondersteuning is ondertekend door de Provincie Zuid-Holland, de gemeenten Alkemade, Alphen aan den Rijn, Hillegom, Jacobs- woude, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Rijnwoude, Teylingen en Voorschoten en de volgende instellingen: GGD HM, ActiVite, Valent, Kwadraad, MEE ZHN, GGZ Rivierduinen/kinderen en jeugd, Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland, Cardea Jeugdzorg en Horizon Jeugdzorg.